

Sakkyndighet

Svekker rettssikkerheten

Svein Øverland

psykologspesialist, leder av Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet (NERS)

Hilde Dahl

Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet (NERS)

Karl Henrik Melle

overlege, St. Olavs hospital, psykisk helsevern, regional sikkerhetsavdeling Brøset og leder av Den rettsmedisinske kommisjon

Emmanuel Revis

Kirsten Rasmussen

Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, Avdeling Brøset, St. Olavs hospital
Psykologisk institutt, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
mons.bendixen@svt.ntnu.no

Mangel på utdanning og kompetanse i rettspsykologi svekker rettssikkerheten. Løsningen er felles undervisningsstandarder og samarbeid med aktører som statsadvokatembetene.

Jørgen Sundby og Annika Melinder etterlyser i maiutgaven av Psykologtidsskriftet større plass til opplæring i rettspsykologi og sakkyndighetsarbeid, både i profesjonsutdanningen og videreutdanningen. De viser til at det ved Universitetet i Tromsø og NTNU gis tilbud om opplæring i rettspsykologi og sakkyndighetsarbeid, men at undervisningen er ulik ved de to lærestedene. De øvrige universitetene har ingen tilbud på dette fagfeltet.

Ved Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet (NERS) støtter vi synspunktet. Tilstrekkelig kunnskap i rettspsykologi er avgjørende for å mestre rettssakkyndige arbeidsoppgaver. Det har flere ganger og fra ulikt hold blitt fremsatt ønske om en økt satsning på formalisert utdanning i rettspsykologi både i profesjonsutdanningen og i form av videreutdanning. Flere utvalg har pekt på manglende rekruttering til fagfeltet. I tillegg har det gjentatte ganger blitt argumentert for en egen spesialitet innenfor klinisk rettsmedisin og rettspsykologi. I NOU 2014:10 konkluderte utvalget med å ikke anbefale dette, men holdt fast på at spisskompetanseutdanningen i rettspsykologi best ivaretas i form av kursvirksomhet. Dette gjøres i dag gjennom den såkalte ABC-modell. «A» viser til gjennomført profesjonsutdanning, «B» viser til spesifikke kurs i strafferett og straffeprosess, og «C» til kurs som arrangeres i samarbeid med Den rettsmedisinske kommisjon og kompetansesentrene for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (SIFER).

Ikke obligatorisk

I tillegg har det siden 2016 vært gjennomført en videreutdanning i fengselspsykiatri for leger og psykologer med arbeid i eller interesse for slikt arbeid. Profesjonsutdanningen, A-delen, inneholder ingen obligatorisk opplæring i sakkyndigarbeid, og B- og C-delen i denne modellen er ikke

obligatoriske. Dette gir manglende standarder i utøvelsen av rettspsykologien, som en samordning av opplæringstilbudet vil bøte på.

Når det gjelder opplæring i profesjonsutdanningen, viser instituttleder Ute Gabriel i juni-nummeret av tidsskriftet til at Institutt for psykologi ved NTNU lenge har gitt studentene et tilbud om undervisning i rettspsykologi med en avsluttende eksamen i temaet. Hos NTNU bygger undervisningen på et langvarig og godt samarbeid med det rettspsykologiske fagmiljøet i regionen, der deler av undervisningen gis av erfarne rettspsykologer, rettspsykiatere og representant ved Trøndelag statsadvokatembete. Sundby og Melinder etterlyser på vegne av fagutvalget for rettspsykologi og sakkyndighet (FURS) at det bør tilbys opplæring i rettspsykologi ved samtlige profesjonsutdanninger. De foreslår at de fire største universitetene oppnevner lokale representanter som kan utarbeide et felles forslag til kurs i rettspsykologi og sakkyndighet. NERS støtter et slikt initiativ. Mangel på enhetlig formalisert kompetanse i rettspsykologi bidrar til å svekke rettsikkerheten. Felles standarder og en samordning av pensum og undervisning vil bidra til økt rettslikhet gjennom at sakkyndige har lik opplæring uansett lærested.

Samarbeid med statsadvokatene

I tillegg vil vi anbefale at man inkluderer statsadvokatembetene, Domstolsadministrasjonen og andre relevante instanser i planleggingen og utføringen av en felles opplæring. Erfaringer fra Trondheim viser at felles møter mellom ulike rettslige aktører øker styrken og kvaliteten i det rettspsykologiske fagmiljøet. Eksempel på dette er «Rettspsykiatrisk forum», der advokater, dommere og sakkyndige i strafferett møtes for felles forelesninger og diskusjoner, samt «Juss og Helse», som er et forum for advokater, dommere, sakkyndige, politi og andre innenfor barneloven og barnevernloven. En aktiv bruk av miljøene i utdanningen vil også kunne bidra til en nyrekruttering til feltet.